

Realitzadors a les Illes Balears: una nova plataforma. Darrera edició del Festival Fonart

Cèlia París

El mes de desembre es va celebrar a Palma la cinquena i darrera edició del Festival de Curtmetratges de les Illes Balears-Fonart. No es tracta tant d'una desaparició com d'una reestructuració dins el panorama de certàmens cinematogràfics illenc: el març de 2006, les Illes Balears comptaran amb un nou festival de cinema, producte de la fusió entre el festival que fins ara organitzava Fonart i l'MFA Europe Film Festival, lligat a la Mallorca Film Academy, oberta a Palma l'any 2004.

Segons explica Ana Espina, directora del Festival de Curtmetratges Illes Balears-Fonart i representant de Fona Artists (empresa de gestió cultural dedicada a la promoció de concerts), ja fa temps que els dos equips estan treballant junts: "vàrem pensar, per què competir, en lloc d'unir forces per aconseguir un festival de més pes i amb més projecció internacional?". El nou festival — MFA International Film Festival Illes Balears— ja ha rebut més de 200 cintes procedents de diversos països. La iniciativa, de fet, va sorgir durant les negociacions amb la Direcció General de Cultura del Govern sobre el recolzament econòmic al festival; Fonart presentà la proposta i els responsables d'MFA varen acceptar-la. "Cada any vas creixent, tens més idees, el festival de curtmetratges havia crescut i evolucionat, però ens calia més finançament".

El festival de l'MFA, dirigit pel realitzador irlandès Philip Rogan, aporta els espònsors de l'acadèmia i la part de projecció internacional, els contractes signats amb altres festivals de cinema arreu d'Europa, mentre Fonart afegeix seccions com la de Videoclips i Pantalla Balear, que ja tenien i es mantindran, i aporta contactes amb festivals nacionals com Curtficcions, que es

fa a Barcelona, i també a Madrid. "De fet, el festival de Fonart sorgí a partir d'una mostra de Curtficcions a Mallorca, i ens vàrem animar a fer aquí el festival". Per a Espina, una de les coses que han insistit en mantenir és l'apartat dedicat a realitzadors balears: "és important que puguin tenir un poc més de protagonisme, ja que es troben en desavantatge de mitjans respecte dels procedents de les grans ciutats". També continuaran les activitats paral·leles, com tallers de cinema i concerts, que eren presents en ambdós certàmens. La idea és mantenir i augmentar les relacions amb altres festivals, i amb centres culturals de diverses ciutats. "Tenim un acord signat amb l'ICAA (Instituto de Cinematografía y de las Artes Audiovisuales) per tal que les cintes guanyadores puguin tenir, a part del premi en metàl·lic, una difusió en altres festivals i en centres culturals d'Espanya a l'estranger. Ja que no hi ha una promoció comercial, almenys oferir-los aquesta plataforma de difusió". Una de les coses que més promoció dóna a un curt és un bon currículum de premis i seleccions per festivals, apunta.

L'altra aportació que ve del Fonart al nou festival és mantenir que els premis no siguin només en metàl·lic (fins ara, 6.000 euros el premi del Jurat i 1.000 el del públic), sinó també fomentar l'opció de continuar la formació cinematogràfica amb una beca a la prestigiosa Escola de Cinema i Televisió de San Antonio de los Baños, a Cuba, fundada per Gabriel García Márquez.

Darrera edició del Fonart

El Festival de Curtmetratges de les Illes Balears-Fonart s'acomiadà el passat desembre, en la seva cin-

Niño Vudú.

Mis amigos bailan en días de chándal.

quena edició, al Teatre Xesc Forteza de Palma, on es projectaren durant dos dies divuit cintes a la secció Videoclips i sis a Pantalla Balear, amb l'actuació del grup Sterlin com a única activitat paral·lela, "una versió reduïda del festival respecte de les anteriors, en part, per no minvar el pressupost del nou festival".

En l'apartat Curtmetratges, el jurat — Andreu Manresa, periodista i corresponsal d'*El País* a les Illes Balears; Josep Truyol, exhibidor cinematogràfic, i J.A. Mendiola, periodista i crític de cinema — atorgà per unanimitat el guardó — el "foner" — i 3.000 euros, o la

Philip Rogan,
Toni Bestard i
Ana Espina.

possibilitat d'una beca a l'ECTV de San Antonio de los Baños a Cuba, a Quel Prohens, director de *Sense títol*. El premi del públic — el "foner" i 1.000 euros — va ser per *Niño Vudú*, de Toni Bestard (guardonat el 2002 per *El viaje* en aquest mateix festival, i en uns quaranta-dos més).

El jurat de Videoclips — Robert Grima, de la productora Iguapop; Philip Rogan, realitzador i director del festival de l'MFA; Maria Román, de MTV- Espanya, i Yuriria Montero, productora mexicana, actualment a la productora El Deseo — atorgà el premi a Mauro Entrialgo, per *Mis amigos bailan en días de chándal*, amb música d'Esteban Light. El públic premià *Arroz Pegao* de César Díaz i música d'El Combo Linga.

L'afluència del públic va ser bastant bona, val a dir que més nombrosa el segon dia, el de curtmetratges Pantalla Balear. En l'apartat de Videoclips es van passar, amb algunes dificultats tècniques, projeccions procedents de l'àmbit nacional, amb diversitat d'estils visuals i musicals — pop-rock, punk, hip-hop, sons mestissos amb tocs de flamenc, reggae, funk, electrònica, ... i visuals. En opinió de Philip Rogan, "al videoclip el que es premia és la realització, el muntatge, i una bona simbiosi entre música i imatges. Pens que és un gènere en què hi pots posar de tot, tot tipus d'imatges, més que a un curt per exemple, i a un preu sovint més barat".

No mancaren els videoclips balears, *To Russia in white*, dels mallorquins Vacabou, dirigida per Fulgencio Coll, curiosa per atípica en la imatge escollida, un llarg pla-seqüència que recorre una costa verge vista des de la mar, sempre des de la mateixa distància; o *They love you*, d'Alicia Vicens i música d'Sterlin, cinta de factura impecable i clàssica: la filmació d'una actuació en un teatre, en blanc i negre, amb la càmera evolucionant essencialment entorn de la vocalista, amb música i imatge ben lligades, fins a la imatge final alentida de la noia fonent-se en negre coincidint amb el darrer acord de guitarra.

Alguns videoclips se centaven en el recurs tòpic de mostrar la banda tocant, sense gaire més al·licients que els estètics, distorsions i contrastos cromàtics de llum o jocs amb el retocat de la fotografia, però la majoria tenien pretensió narrativa i s'apropaven al curtmetratge, en especial el d'animació, amb una marcada afició a centrar-se en l'experimentació amb objectes quotidians i domèstics. D'altres, en forma de petita narració en què hi intervenien els músics, cantant i tocant, o no (curiosos *Extraterrestres*, D' A. Lara i G. Franquet, amb tocs surrealistes i efectes especials casolans, recordant i recreant el cinema mut). També, cintes amb pretensions de denúncia social (*Pudo ser*, de Pablo Aragüés), de la violència de gènere, en un curt en què es confon contundència amb simplisme, i d'altres que senzillament tenien l'aire d'un divertiment fílmic entre amics, com el premiat pel jurat, *Mis amigos bailan en días de chándal*, del conegut dibuixant (*El Víbora*, *El Jueves...*) Mauro Entrialgo, ara artista multimèdia. Un col·latge desenfadat no especialment rellevant, d'aire casolà, filmat en vídeo, en què es veien diferents persones ballant en diferents llocs la mateixa cançó d'Esteban Light, amb abundància d'i-

matges de festa, reiteratives. Segons Entrialgo, ha volgut fer "una mescla de vídeo domèstic i documental costumista", aquest en concret seria la cinquena entrega d'una sèrie, "Trocitos de mi vida", que es pot veure sencera per internet.

El videoclip guardonat pel públic, *Arroz pegao*, molt atractiu visualment, una petita i rítmica historieta ben acoblada a la música mestissa d'El Combo Linga, de denúncia social en la línia de Manu Chao, mostrava una colorista animació en plastilina mesclada amb imatges dels músics, grafits i dibuixos. Ja ha rebut premis en altres festivals, com el de Sagunt.

La part més sucosa però, per als amants del cinema, va ser potser la de Curtmetratges, tot i que el curt guardonat pel jurat, *Sense Títol*, de Quel Prohens, s'apropa a l'estètica del videoclip. Rodada en blanc i negre, en format DVD, intimista i experimental, accelerada, fa honor al gènere i va ser la més breu, a penes supera els 5 minuts, sense diàlegs. Només uns sons distorsionats, com si el protagonista, aïllat al seu món, es trobàs en un estat mental alterat o lisèrgic, i la frase final, colpidora per literal, que li llegim als llavis, ofegada per un metro trepidant. El so passa de la distorsió d'un interior a l'agressió dels sons urbans augmentats a primer pla, ensordidors.

La cinta preferida del públic — visualment, narrativament i tècnicament la millor de les sis a concurs — va ser *Niño Vudú*, de Toni Bestard (Bunyola, 1973). Rodada en 35 mm, alterna la història d'iniciació d'un adolescent, Pablo, d'estiu a la platja (les localitzacions estan fetes a la zona costanera de ses Salines, Mallorca, principalment) en color, amb imatges en blanc i negre dels anys seixanta que ens parlen de la trajectòria vital i musical de Jimi Hendrix, qui tocà el juliol de 1968 a la Sargent Peppers de Palma. Introspectiva, onírica, mescla de documental i ficció, atrapa l'espectador i el deixa anar amb un final ambigu. La presència de la mar (curiosament freqüent en la majoria de les cintes seleccionades) hi juga un paper molt significatiu, ritual, o evocant alhora la llibertat i els límits que cal passar per guanyar-la. Bestard va passar quatre anys recopilant el material d'arxiu, les magnífiques fotos que configuren el context musical i social dels anys seixanta (Luther King, Woodstock, Janis Joplin, etc., a més de les de Hendrix) als Estats Units. *Niño Vudú* ha rebut ja nombrosos guardons a certàmens de Balears i de la Península, ha estat seleccionada en festivals de Canadà, Nova York, Alemanya i Colòmbia, entre d'altres, i és ja el seu quart curtmetratge. A més de la tasca de realitzador, treballa puntualment en publicitat, i fa classes de cinema. Amb els diners del premi, farà un altre curt, "una cosa més senzilla, de només 10 minuts" i prepara un llargmetratge, "una comèdia romàntica amb un toc canalla, m'agrada canviar de gènere".

El productor del seu curt va ser el seu amic de la TAI (escola de cine de Madrid, on Bestard va estudiar i treballar uns anys), Arturo Ruiz, director d'un altre dels curts d'aquest festival, *Siete*, un thriller protagonitzat per nins, rodat també en 35 mm, en color, i el que més s'adapta al ritme narratiu convencional, amb

un sorprenent final. També és curiós destacar com la intriga, *el thriller*, va ser el denominador comú de la majoria dels curts seleccionats, relacionada en tots ells amb nens i la figura sospitosa d'homes solitaris: el pare de *Siete*, el protagonista de *Socorrista* (encerrat el joc amb la veu a l'escena de la nena i el socorrista, quan l'adult li parla, i sentim primer la percepció de por infantil en la distorsió de la veu de l'home, com de monstre), o el solitari protagonista d'*Ofuscado*. El mateix passà amb la presència de la mar: a *Niño Vudú*, com a element d'iniciació i de llibertat; a *L'Amfitrió* de Miquel Vives, envoltant un dia en la vida d'un grup d'amics de Pollença (el passeig en barca, entranyable amb la cançó popular del mariner, té el to melancònic d'un record, que és el que resulta ser a la fi, en un conte dins un conte); a *El socorrista* de Gabriel Fornés (rodada a Cuba, precisament amb una de les beques d'aquest festival), contrastant amb l'aigua quieta de la piscina, la mar esdevé, potser, l'element purificador d'un crim, o el camí d'un fugitiu... fins i tot a *Ofuscado*, de Raúl López, intriga urbana que juga a estones a evocar l'ombra d'un modern vampir de Düsseldorf, en què tot és enganyós, i només hi ha, sembla, records d'una infantesa, part d'ella a una platja..., aquesta curt parteix d'una bona idea que es ressenteix un pèl de la filmació en Betacam.

El curt balear sembla en forma, ho veurem en el proper festival. ■

Sense títol.

Arroz Pegao.

